

Nadežda Silaški i Tatjana Đurović (ur.),

AKTUELNE TEME ENGLESKOG JEZIKA NAUKE I STRUKE U SRBIJI, Centar za izdavačku delatnost Ekonomskog fakulteta, Beograd 2013, 301 str.

Iako je tokom svog razvoja i istorijata često bio osporavan kao zasebna naučna oblast u okviru anglistike, engleski jezik struke (English for Specific Purposes) se u vremenskom intervalu od pedeset godina svog postojanja jasno profilisao kao disciplina koja ima precizno utvrđene smernice, načela i solidnu teorijsku osnovu. Istovremeno, engleski jezik struke se razvijao kako bi na adekvatno brz način mogao da odgovori savremenom tempu razvoja nauke, kao i da detaljno opiše i egzaktno objasni gramatičko-leksičke, retoričke i diskursne pojave koje se u njemu javljaju. Svakako, engleski jezik struke duguje mnogo i opštem engleskom jeziku, pošto je u XX veku engleski jezik postao jezik egzaktnih nauka, diplomatije, ekonomije, poljoprivrede, elektrotehnike, farmacije, medicine, jednom rečju, engleski jezik postao je *lingua franca* u modernom svetu globalizacije. Pored toga, može se konstatovati da je engleski jezik struke, tokom pedeset godina svog postojanja, evoluirao, menjajući i polazne osnove koje su ga teorijski utvrdile, a fleksibilno je obuhvatio ne samo saznanja do kojih se došlo u okviru lingvistike, kao nauke o jeziku, već i saznanja iz brojnih drugih nauka, poput psihologije, pedagogije, matematike, obezbeđivši sebi interdisciplinarni presto sa koga suvereno vlada u XXI veku.

U želji da obeleže ovu značajnu pedesetogodišnjicu postojanja engleskog jezika struke, prof. dr Nadežda Silaški i prof. dr Tatjana Đurović sa Ekonomskog fakulteta u Beogradu uložile su ogroman napor da mobilišu jedan profesionalni tim interdisciplinarnih stručnjaka kako bi priredile ovaj hvale vredan zbornik, koji je plod njihovog dugogodišnjeg istraživačkog i pedagoškog rada na bitnom unapređenju engleskog jezika struke. Prof. dr N. Đurović i prof. dr T. Silaški pokazale su, a i dokazale, upravo ovim zbornikom da engleski jezik struke poseduje autonomne istraživačke osnove, metode, sopstveni predmet, specifične ciljeve, ali, isto tako, su i ukazale na to da svi ovi parametri ne sprečavaju engleski jezik struke da se harmonično uklapa u savremenu anglističku lingvistiku. Ove anglistkinje su uspele u svojim nastojanjima da ovaj interdisciplinarni zbornik »[...] izbrise dileme koje i dalje prate ovu oblast nauke, u želji da pokaže da engleski jezik struke predstavlja integralni deo anglističke lingvistike, kao istraživanja jezika za akademske potrebe i potrebe različitih oblasti profesionalnog života i budućih zanimanja studenata« (str. 10).

Priređivačice ovog zbornika odabrale su naučne radove koji spajaju primenjenu i teorijsku lingvistiku, kognitivnu lingvistiku, semantiku, pragmatiku, analizu diskursa, pa i retoriku. Knjiga sadrži PREDGOVOR (str. 5-11) koji je potekao iz pera priređivačica

zbornika, a podeljena je na četiri tematska bloka: 1. VOKABULAR I TERMINOLOGIJA (str. 13-105), 2. DISKURS I KONCEPTUALIZACIJA (str. 107-182), 3. RAZVIJANJE JEZIČKIH VEŠTINA (str. 185-243) i 4. NOVE TENDENCIJE U NASTAVI (str. 245-288). Pored navedenog, ovaj tematski zbornik originalnih i do sada neobjavljenih radova sadrži još i SELEKTIVNU LISTU DOKTORSKIH DISERTACIJA ODBRANJENIH NA UNIVERZITETIMA U SRBIJI IZ OBLASTI ENGLSKOG JEZIKA NAUKE I STRUKE OD 1980. DO DANAS (str. 291). Na samom kraju knjige nalaze se i minuciozno i akribički urađeni REGISTAR POJMOVA (str. 293-295) i REGISTAR AUTORA (str. 297-301). Zbornik sadrži ukupno osamnaest radova.

Prvi tematski blok sadrži šest radova. Prvi rad, naslovljen »Leksička dvosmislenost u reklamama i implikacije za podučavanje značenja polisemnih leksema« (str. 15-26) napisala je Sonja Filipović-Kovačević (Filozofski fakultet u Novom Sadu), koja se latila zadatka da opiše višeznačne lekseme koje je bogato ilustrovala primerima iz reklamnog diskursa. Veoma je važno naglasiti da je autorka posebno proučila mehanizme postizanja efekta intrigantnosti. Analizirajući leksičku dvosmislenost, autorka je uzela u obzir metaforički ili metonimijski zasnovanu polisemiju, s jedne strane, kao i homonimijski i homofonijski uslovljenu polisemiju, s druge strane. Potkrepljen kognitivnolingvističkim i komunikativnim teorijskim pristupom usvajanju engleskog jezika, ovaj model primenjen je na specijalizovane kurseve engleskog jezika struke, a dobijeni rezultati su pregledno saopšteni.

U drugom radu, naslovljenom „Višečlani konstrukti u engleskom diskursu elektrotehnike“ (str. 29-42), autor Miloš D. Đurić (Elektrotehnički fakultet u Beogradu) najpre je analizirao sintaksičke i semantičke karakteristike višečlanih leksema u engleskom diskursu elektrotehnike, a zatim ukazao na izuzetnu kompleksnost proučavanja, ali i usvajanja višečlanih konstrukata. Đurić je ovu složenost pripisao sintaksičkom planu višečlanih konstrukata, a analizom korpusa ilustrirao je i potvrdio da postoji razlika između pisanog i govornog diskursa elektrotehnike u pogledu frekvencije i distribucije višečlanih konstrukata, što bi trebalo uzeti u obzir prilikom dekodiranja značenja ovih leksičkih jedinica, ali i unapređenja veštine razumevanja diskursa elektrotehnike kod studenata.

Jelena Vujić (Filološki fakultet u Beogradu) istražila je načine na koji prototipična značenja sistematično razvijaju metaforička, stvarajući značenjsku mrežu, u radu pod naslovom „Sintaksički i leksičko-semantički status partikule kod nekih dvočlanih glagola u engleskom jeziku“ (str. 45-59). Njeno istraživanje sadrži teorijske implikacije, pošto se ispituju sintaksički i leksičko-semantički statusi partikula frazalnih glagola u savremenom engleskom jeziku, ali i mogućnost konkretne implementacije u vezi sa izvesnim metodičkim aspektima statusa frazalnih glagola u nastavi engleskog jezika. Profesorka Vujić je pokazala da ovi jezički fenomeni zapravo i dalje spadaju u intrigantne teme u anglističkoj lingvistici, naročito što „[...] uprkos svojim kompleksnim sintaksičko-semantičkim osobinama ovi složeni predikati predstavljaju jedan od

najproduktivnijih mehanizama za bogaćenje leksikona engleskog jezika, barem kada su glagoli u pitanju.“ (str. 56-57).

„Značaj izučavanja kolokacija u engleskom jeziku turizma“ (str. 61-74) naslov je rada Dragane Vuković Vojnović (Prirodno-matematički fakultet u Novom Sadu), u kome autorka, u svetlu problema standardizacije i kodifikacije terminologije engleskog jezika turističke struke ispituje kombinatoriku reči ili, preciznije, kolokacije u turističkom diskursu.

Iz jednog sličnog, ali ne i identičnog ugla, Mira Milić (Fakultet sporta i fizičkog vaspitanja u Novom Sadu) u radu pod naslovom: „Stvaranje, standardizacija i kodifikacija sportske terminologije u srpskom jeziku“ (str. 77-90) pokušava da iznađe adekvatan model koji bi se mogao primenjivati na petrificirane termine, ali i na pozajmljenice. Autorka to i uspeva pribegavajući implementaciji šest principa standardizacije terminologije, odnosno preciznije: jednoznačnosti, prozirnosti, sistemnosti, produktivnosti, kratkoći i učestalosti.

Prvi tematski blok završava prilogom Sofije J. Micić i Danke Sinadinović (Medicinski fakultet u Beogradu), naslovljenim „Anglicizmi u jeziku medicinske nauke i struke“ (str. 93-105). Ove istraživačice posmatraju anglicizaciju medicinskih termina, kao i razlike u upotrebi anglicizama na materijalu tri korpusa, a pokušale su da utvrde u kom stepenu se proces anglicizacije ispoljava u zavisnosti od medijuma komunikacije. Pored toga, zaključile su da „[...] srpski jezik medicine nije ni izbliza tako produktivan i da teško izlazi na kraj sa novinama u medicinskoj nauci i struci, što je i jedan od razloga za česte pozajmljenice iz engleskog jezika“ (str. 95).

Drugi tematski blok sadrži pet naučnih priloga. Prvi rad u ovom tematskom bloku nosi naslov „Metafora HRANE u reklamnom diskursu gastronomskog turizma na engleskom jeziku“ (str. 109-118) i plod je saradnje Nadežde Silaški i Tatjane Đurović (Ekonomski fakultet u Beogradu). Ove dve istraživačice koriste kao polaznu osnovu teoriju pojmovne metafore, a proširuju horizont tematski uslovljenim metaforama u konkretnom diskursu koji istražuju. Nakon pažljive analize korpusa metafora HRANE, autorke konstatuju da je sasvim „[...] razumljivo da se metafore HRANE u mnogim kulturama koriste kao izvorni domen preko koga se metaforički strukturiraju raznovrsni apstraktniji ciljni domeni.“ (str. 114), pa onda, s pravom, zaključuju da dominantna metafora koja strukturira ovaj tip diskursa jeste PUTOVANJE JE KONZUMIRANJE HRANE. Nadalje, N. Silaški i T. Đurović sagledale su u kojoj meri tematski uslovljene pojmovne metafore sa izrazitim retoričkim efektom promovišu izvesne turističke destinacije, a potom i došle do zaključka da metafore poseduju upravo moć ubeđivanja, a nalaze se u rukama tvoraca te vrste reklamnih tekstova.

Drugi rad drugog tematskog bloka napisao je Mihailo Antović (Filozofski fakultet u Nišu), u kome je primenio interdisciplinarni pristup istraživanju viših kognitivnih sposobnosti u analizi muzičke kognicije. Upravo rad ovog angliste, naslovljen kao „Kognitivne nauke i muzika: Implikacije za nastavu engleskog jezika struke u muzičkom

obrazovanju“ (str. 121-131), ukazuje na izuzetne mogućnosti primene najrazličitijih savremenih teorija kognitivnih nauka (teorije slikovnih shema, teorija pojmovne metafore, teorije pojmovne integracije) kako u nastavi engleskog jezika kao stranog, tako i u nastavi engleskog jezika namenjenog muzičarima.

U radu, pod naslovom „Uloga slikovnih shema u metaforičkom strukturisanju svet-ske ekonomske krize“ (str. 133-146), Tatjana Đurović i Nadežda Silaški ispituju kako se na naslovnim stranama dva tematska časopisa orijentisana ka ekonomskim naukama strukturise pojava svetske ekonomske krize „[...] koja je izbila sredinom 2007. godine u bankarskom sektoru Sjedinjenih Američkih Država kao kriza hipotekarnih kredita“, a „[...] u drugoj polovini 2008. godine prelila se i u druge države sveta, uključujući Srbiju“ (str. 134). Posebna pažnja obraća se na slikovne sheme KRETANJA, VERTIKALNOSTI i SADRŽAVANJA. Originalnost rada ove dve anglistkinje ogleda se i u tome što su, pored instrumenata kognitivne lingvistike, uzele u obzir u svojoj analizi i likovna rešenja naslovnica, za koje su utvrdile da su kulturološki obojena, te stoga njihov rad predstavlja doprinos i u domenu sociolingvistike, ali i komparativnih kulturoloških studija.

U nastavku, Jelisaveta Šafranj (Fakultet tehničkih nauka u Novom Sadu) ispituje najčešće retoričke relacije u diskursu engleskog poslovnog jezika (str. 149-166), dok Violeta Stojčić (Filozofski fakultet u Nišu) i Sanja Krimer Gaborović (Građevinski fakultet u Subotici) analiziraju tematsku strukturu u stručnim tekstovima na engleskom jeziku (str. 169-182). Ovim je zaokružen drugi tematski blok zbornika.

Treći tematski blok sadrži četiri rada. U prvom radu trećeg tematskog bloka Nataša Bikicki (Visoka poslovna škola u Novom Sadu) pokušava da utvrdi razlike u strategijama čitanja stručnog teksta u sprezi sa metakognitivnim znanjem kod studenata poslovne informatike (str. 187-199), potom Ljiljana Knežević (Prirodno-matematički fakultet u Novom Sadu) piše o razvijanju veštine usmenog izlaganja u kontekstu engleskog jezika struke (str. 201-212). Zatim se na ovo nadovezuje rad Sabine Halupke Rešetar (Filozofski fakultet u Novom Sadu), koja se fokusirala na pragmatičke kompetencije u engleskom jeziku struke (str. 215-228). U metodički profilisanom radu, Vesna Pilipović osvrnula se na aspekte usvajanja pasivnih konstrukcija u nastavi engleskog u medicini (str. 231-243).

Četvrti tematski blok obuhvata tri rada. U prvom od njih, Savka Blagojević (Filozofski fakultet u Nišu) razmatra akademske potrebe na master studijama, pa u okviru njih posebno analizira oblasti koje bi stručni engleski trebalo da sadrži da bi se postavio kao logičan nastavak izučavanja engleskog na dodiplomskim studijama (str. 247-258). Biljana Radić Bojanić (Filozofski fakultet u Novom Sadu) opisuje faktore koji utiču na zastupljenost kulturoloških elemenata u nastavi engleskog jezika struke (str. 261-274), a Jasmina Đorđević posmatra računar kao sredstvo podsticanja unutrašnje motivacije studenata (str. 277-288).

Kao što se iz prethodno iznetog i vidi, ovaj zbornik je izuzetno originalan i inovativan i sadrži specifičnu terminologiju, preko odnosa diskursa i konceptualizacije izvesnih semantičkih polja, do različitih pristupa u nastavi engleskog jezika struke.

Priredivačice ovog zbornika, Nadežda Silaški i Tatjana Đurović, uložile su velike napore u pripremu ovako visoko profesionalno ustrojenog zbornika sa ciljem da obeleže pedesetogodišnjicu ustanovljavanja engleskog jezika struke kao punopravne i legitimne naučne discipline koja se uklapa u savremenu anglističku lingvistiku, a iza čega stoji dugogodišnji istraživački i pedagoški rad ovih cenjenih priredivačica, kao i njihova posvećenost engleskom jeziku struke, kako u teoriji, tako i u praksi. Ova publikacija biće od velike koristi svim lingvističkim stručnjacima, a posebno onima koji se direktno bave engleskim jezikom struke. Takođe, ovo štivo će, svakako, biti više nego dobrodošlo studentima na dodiplomskim i postdiplomskim studijama (master i doktorskim), pošto se radovi bave upravo temama koje mogu biti od velike koristi svim potencijalnim korisnicama i korisnicima. Zbornik *Aktuelne teme engleskog jezika nauke i struke u Srbiji* značajno je unapredio ne samo savremena izučavanja engleskog jezika struke u Srbiji, već i lingvističku nauku, a verujemo da će poslužiti i mnogim istraživačima iz drugih oblasti kao polazna osnova u interdisciplinarnim istraživanjima. Nakon uvida u ovaj rafinirano uređen zbornik, koji zadovoljava sve svetske kriterijume, složićemo se sa rečima priredivačica, koje ističu da „[s]inergija različitih savremenih utemeljenja i inovativnih metodoloških rešenja, opisanih kroz kvantitativna i kvalitativna istraživanja autorâ Zbornika, ukazuje na potencijalne pravce istraživanja u domenu engleskog jezika nauke i struke u nas“. Iz svega navedenog, skloni smo da zaključimo da su Nadežda Silaški i Tatjana Đurović napravile jedan dragoceni pomak u oblasti engleskog jezika nauke i struke u Srbiji, ali i u širem regionu.

Miloš D. Đurić